

130 JAAR GELEDEN : VERZEN OM EEN DODE KONINGIN

"Notre bonne Reine est morte à 7 1/2 heures du matin !

"A 5 heures elle a fait appeler le Roi et tous les membres de la famille ; elle leur a fait ses adieux avec autant de calme

"et de résignation que si elle n'allait faire qu'un voyage ordinaire. Sa présence "d'esprit et sa sérénité ne l'ont pas abandonnée un seul instant ; son courage et sa "patience ont été admirables. C'est un ange qui semblait s'envoler vers le ciel ; "elle est morte dans les bras du Roi" (1).

Zo overleed op 11 oktober 1850, amper 38 jaar oud en volledig uitgeput door een lange slepende ziekte, onze eerste koningin Louise-Marie in haar paleis, Langestraat 53, Oostende.

Aan haar sterfbed stonden Leopold I, de Hertog van Brabant, haar moeder Marie-Amélie d'Orléans, haar broers en zusters. Louise-Marie had zich in minder dan 20 jaar tijd in het land algemeen geliefd weten te maken. Zelf had ze een leven vol tegenslagen achter de rug. Geen wonder dan ook dat haar overlijden en begrafenis het ontstaan van een hele stroom kunstgewrochten in de hand werkte ; heel verheven zaken naast meer volks-populaire gevoelsuitingen : schilderijen (2), litho's (3), gedenkpenningen, een praalgraf te Oostende (4), en uiteraard een massa gelegenheidsverzen die de gedachtenis aan de koningin moesten vereeuwigen.

Gedichten hoorden er dus anno 1850 nog steeds bij ; een laatste uitloper van een hardnekkige rederijkerstradie wellicht ? Hoeft het gezegd dat het bombast uit dit soort poësie droop en dat de literaire kwaliteit dan ook zeer bedenkelijk was ? In Eugène BOCHART's "Ostende à la main" (Brussel, 1861) vinden we diens eigen treurverzen op de dood van Louise-Marie terug. F.M.J. VAN MOORTSEL, Pastoor van Sint-Joost-ten-Node kroop eveneens in zijn pen en voltooide op 9 november 1850 een Treurzang bij de plechtige ter aardebestelling van de stoffelijke overblijfsels van wijlen Hare Majesteit onze dierbare en onvolprezene Koningin Louise-Marie". (5) En ook Jan VAN BEERS (Antwerpen 1821-1888) dichter en leraar letterkunde aan het atheneum van zijn geboortestad voelde zich geïnspireerd. Uit de Eeuwfeestuitgave van zijn gedichten (Antwerpen, OPDEBEEK, 1921), lichten we volgende verzen (6) :

Bij den dood der Koningin

De Geest had mij met zich gevoerd : - ik zag
Oostende : - niet, zoo als ik haar te voren
Aanschouwen mocht, waar ze op heur zaestrand lag,
In 't lauwe nat wellustig heel den dag
Zich badend, om, blij 't avondzonneglaren,
Met dansgewoel, en zang, en luid gelach,
Het lied van 't tintlend watervlak te storen ;
Ik zag haar, waar ze op d'oever van heur zee,
Stil, onbewogen neerzat, als verloren
In de overpeinzing van een grondloos wee.

.....

't Scheen alles angstig, doodsch ; wanneer stadstoren,
Op eenmaal waggelende in zijn nevelkleed,
Hoog in de lucht een kreet liet hooren,
Die gansch den omtrek siddren deed.

Zij is dood ! Zij is dood !
Klonk het aaklig in 't rond,
Uit zijn koperen mond.
Zij is dood ! Zij is dood !
En dit klokkengebrom
Liep in België's schoot,

Steeds verzwaard en vergroot,
Als een donder herom.

.....

Daar stak een wind op. - Was 't het klagan,
Dat uit heel 't vaderland ten hemel schoot,
Wat hij, Oostende, in wilde vlagen,
U op zijn vleugelen kwam overdragen,
Ten rouwzang voor de Dierbre, wie de dood
Daar even op uw oever de oogen sloot ?

.....

Zoo deden, op de vleuglen van 't orkaan,
Liefde en bewondering, van uit den lande,
Als rouwbeklag onzichtbrer geesten, aan
Dit vorstlijk sterfbed, op Oostendes strande,
Hun hulde in beurtgezag ten hemel gaan.
En, door wat stemme er lof werd aangeheven,
Geen klonk er, die niet eindigde in een klacht ;
De een riepen ; "Wie zal thans ons 't voorbeeld geven,
Dat zij van elke deugd te geven placht ?"
En de andre : "Wie zal onzer zich erbarmen,
O God ! Nu gij voor eeuwig in den dood
De koninklijke hand der moeder sloot,
Die troost en zegen regende over de armen ?
Wie zal den grijze, wie het kind beschermen ?
Wie hongerigen spijzen in den nood ?"
En al de stemmen smolten in één kermen
Weer samen ; en, door 't schokkend luchtruim, sneed
Plots zoo vertwijflend en zoo diep een kreet,
Dat de oceaen, opspringend, zijne baren
Verhief, alsof een nooitgekend ver aren
Zijn diepste diep van ijzing siddren deed.

.....

1850

Jan VAN BEERS

Tot daar Jan VAN BEERS (hopelijk blijft het voorgaande niet te zwaar op de maag
liggen).

X X X

Tot slot nu nog een fragment uit de mémoires van journalist Louis HYMANS anno 1877
bij LEBEGUE te Brussel gepubliceerd onder de titel "Notes & Souvenirs". Nu gaat het
werkelijk om een tijdsdocument, een ooggetuigeverslag van het rouwende Oostende
anno 1850 :

"J'étais entré à l'Indépendance depuis environ deux mois, quand arriva à Bruxelles
"la triste nouvelle de la mort de la reine Louise-Marie.
"Elle était morte à Ostende, à la suite de cette cruelle maladie qu'elle avait dissi-
"mulée à tous ceux qui l'entouraient. On résolut de lui faire de splendides funé-
"railles. Je fus chargé d'en rendre compte.
"Mes instructions portaient : "Partir pour Ostende, recueillir tous les détails re-
"latifs à ses derniers moments, revenir à Bruxelles par le train funèbre et suivre
"le cercueil jusqu'au lieu de repos".

"A la gare du Nord, ge trouvai De Leutre, qui avait reçu la même mission de l'Observateur, et nous partîmes ensemble pour Ostende, où nous descendîmes à l'Hôtel Fontaine. A ce même hôtel étaient descendus ou descendirent la reine Marie-Amélie, le duc d'Aumale, le prince de Joinville, M. Cuvillier-Fleury, M. Seribe, frère de l'illustre écrivain et notaire de la famille d'Orléans, puis les ministres et la plupart des hauts fonctionnaires qui devaient accompagner le train royal. Rien de plus triste qu'Ostende à cette époque de l'année. Il faisait froid, le vent soufflait par rafales ; il tombait par moments des pluies glacées. Nous vécûmes, pendant plusieurs jours, dans une atmosphère de tristesse et de deuil. Il n'y avait un peu de mouvement qu'entre l'Hôtel Fontaine et cette sombre maison qu'on appelait le Palais. La reine Marie-Amélie sortait à pied, suivie d'un vieux valet de chambre, appelé Gouverneur. Le prince de Joinville fumait sa pipe dans la cour et causait volontiers avec tout le monde. Le roi Léopold sortait parfois du palais en longue redingote et se promenait sur la digue. C'est la seule occasion dans laquelle je l'aie vu en habit civil. Au service funèbre, dans la petite église d'Ostende, je le vis sangloter".

X X X

Het paleis in de Langestraat ligt er vandaag de dag maar droevig bij, alhoewel geklasseerd. En toch kan het gebouw herleven. Want zie eens hoe het Paleis te Antwerpen of het Hôtel Bellevue aan een nieuwe jeugd zijn begonnen ! Waarom niet bij ons ?

Norbert HOSTYN

Nota's :

1. A.R.A., Papieren Ch. ROGIER, nr. 269
2. oa. door J. MEGANCK (Brussel, Kon. Paleis).
3. oa. MANGIONI, VAN CUYCK, V. DEDONCKER, H. VERBEYST.
4. Door Charles FRAIKIN, SS. Petrus & Pauluskerk, Oostende.
5. A.R.A., Fonds DE STASSART, Handschriften, nr. 188.
6. Het gedicht van VAN BEERS werd ons bezorgd door E. SMISSAERT

KAMER VAN RHETORICA

Een van de laatste stukken gepubliceerd door de Oostendse Kamer van Rhetorica was ook een rouwgedicht over Koningin Louisa-Maria. Een exemplaar er van berust in het stadsarchief. We laten hieronder de tekst volgen :

OOSTENDSCHE ROUWKLAGT

by het vertrek van het

doodelyk overblyfsel onzer dierbare en betreurde koningin

LOUISA MARIA VAN ORLEANS

\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$\$

Schreit Belgen, Belgen schreit, uw vorst, uw heil behoeder
 Verliest zyne edele Ga, zyn kind'ren hunne moeder,
 Gy verliest 't onderwerp van algemeene min,
 De schuts-engel van gansch het Belgisch huisgezin.
 Schreit, Belgen, uw vorstin zoo deugdenryk zoo teder,
 Is hemelwaerts getreën en keert hier nimmer weder.
 Bidden wy dus te zaem op dat Gods magtige hand,
 Nog altyd zeg'nen moge en vorst en vaderland.

Door de Maetschappy Rhetorica